Stabilirea reperelor în mediul digital:
Restricții de vârstă la rețele sociale

NOTĂ DE POLITICI

Aprilie 2025

Această notă evidențiază aspectele esențiale pe care legiuitorii, factorii de decizie și alți actori relevanți ar trebui să le aibă în vedere atunci când analizează introducerea unei limite de vârstă pentru accesul la platformele de socializare. Având în vedere diversitatea propunerilor legislative și de reglementare existente, acest document nu oferă o analiză detaliată; propunerile specifice și modalitățile lor de implementare vor necesita evaluări suplimentare, bazate pe dovezi și pe opiniile copiilor.

Background

Rețelele de socializare – definite în sens larg ca platforme digitale care permit interacțiunea utilizatorilor și distribuirea de conținut – joacă un rol esențial în viața cotidiană a multor copii. Acestea pot oferi oportunități pentru învățare, conectare, joacă și exprimare personală, toate fiind esențiale pentru realizarea drepturilor copilului.[i]

Alături de aceste oportunități, există riscuri substanțiale cu impact negativ care necesită măsuri de prevenire și reducere – o provocare care se amplifică pe măsură ce tehnologia evoluează și conectivitatea globală se extinde. Pragul de vârstă de 13 ani pentru consimțământul privind prelucrarea datelor copiilor, stabilit de Legea SUA privind Protecția Vieții Private Online a Copilului, a influențat practicile sectorului și tendințele globale.[ii] Totuși, aplicarea sa a fost inconsistentă în practică. În ultimii ani, unele state au adoptat măsuri de restricționare a accesului copiilor la rețelele sociale.[iii]

Aceste evoluții recente reflectă o nemulțumire tot mai mare față de situația actuală, în special față de perceputa incapacitate a companiilor de social media de a se autoreglementa eficient și față punerea în aplicare deficitară a termenilor și condițiilor lor de utilizare. Susținătorii restricțiilor de vârstă subliniază preocupări legate de siguranța copiilor, inclusiv riscuri de victimizare sexuală, expunere la conținut dăunător și efecte asupra sănătății mintale. Cu toate acestea, dezbaterile privind dovezile referitoare la riscuri și prejudicii continuă, unii argumentând că „interdicțiile" simplifică excesiv impactul complex al rețelelor sociale asupra copiilor. Alții sunt preocupați de faptul că restricțiile de vârstă ar putea împinge copiii către spații online mai puțin reglementate și că ar avea un impact redus în a responsabiliza companiile tehnologice să ia în considerare drepturile copilului în proiectarea și funcționarea platformelor lor. Cu toate acestea, propunerile recente reflectă o tendință globală mai amplă către intervenții de reglementare în domeniul social media, restricțiile bazate pe vârstă devenind una dintre componentele potențiale ale unei abordări robuste de protecție a copiilor în mediul online.

Provocarea

Maximizarea oportunităților oferite de rețelele sociale și reducerea la minimum a riscurilor pentru copii: Pentru a crea un mediu digital mai sigur și mai favorabil dezvoltării copiilor, eforturile de reglementare trebuie nu doar să reducă riscurile cu efect dăunător, ci și să amplifice aspectele pozitive ale experiențelor lor digitale. Nemulțumirea tot mai mare față de situația actuală ar trebui să impulsioneze elaborarea unor politici și reglementări mai ferme, menite să stimuleze inovarea în dezvoltarea unor experiențe digitale care acordă prioritate drepturilor, bunăstării și nevoilor de dezvoltare ale copiilor. Deși restricțiile pe criteriul vârstei pot avea un rol în acest proces, ele sunt puțin probabil, de unele singure, să genereze schimbările necesare în industria tehnologică pentru a sprijini pe deplin drepturile și siguranța copiilor în mediul online.

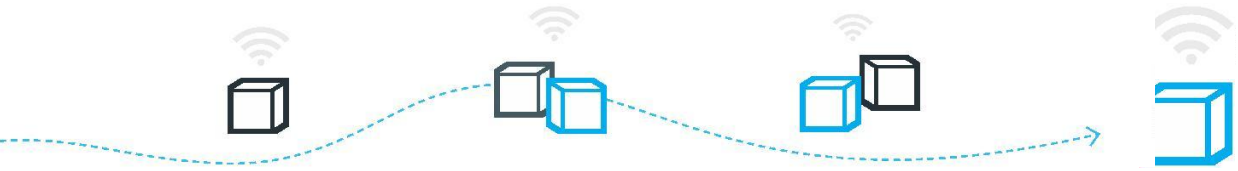

Considerații fundamentale pentru formularea politicilor

*Un proces sistematic de **evaluare a impactului asupra drepturilor copilului** ar trebui utilizat de către factorii de decizie, încă din etapele inițiale, pentru a analiza potențialele efecte directe și indirecte ale oricărei propuneri privind restricțiile de vârstă asupra copiilor și asupra exercitării drepturilor acestora.[iv] Ca parte a acestui proces, și suplimentar, legiuitorii, factorii de decizie și alți actori relevanți ar trebui:*

Să încorporeze perspectivele copiilor: Punctele de vedere ale copiilor și adolescenților trebuie integrate în mod semnificativ în procesul de elaborare a politicilor, pentru a garanta că orice măsuri adoptate răspund opiniilor, nevoilor și realităților lor de viață și susțin pe deplin exercitarea drepturilor acestora.

Să stabilească obiective clare: Obiectivul principal al introducerii unor restricții bazate pe vârstă trebuie definit în mod clar, astfel încât măsurile adoptate să fie necesare și proporționale. Este esențial să fie identificate tipurile specifice de riscuri sau motivele de îngrijorare pe care astfel de restricții urmăresc să le reducă, cum ar fi:

- bullying online
- victimizare sexuală
- expunere la conținut dăunător
- impact asupra sănătății mintale.

Să definească domeniul de aplicare: Termenul „rețele sociale” acoperă o gamă largă de spații digitale, fiecare caracterizat printr-un design specific al platformei, tipuri diferite de interacțiuni între utilizatori și niveluri variate de risc. Este necesar să fie stabilit clar ce anume se încadrează în categoria rețelelor sociale și dacă pragurile de vârstă ar trebui aplicate întregii platforme sau doar unor funcționalități specifice, cum ar fi interacțiunile directe. O abordare unică, aplicată tuturor situațiilor, este puțin probabil să fie eficientă.[v]

Să prevină consecințele neintenționate: Restricțiile de vârstă pot genera consecințe negative neintenționate, care pot afecta drepturile copilului. Acestea pot include:

- Limitarea accesului copiilor la informații, cum ar fi resurse educaționale sau de sănătate, precum și la comunități online de sprijin.
- Reducerea stimulentelor pentru companii de a investi în sisteme și resurse care îmbunătățesc experiențele online ale copiilor, oferă produse și servicii adecvate vârstei și asigură spații sigure pentru toți utilizatorii.
- Impact disproporționat asupra copiilor din mediul rural, din medii defavorizate sau supuși discriminării, care depind de rețelele sociale pentru acces la resurse și oportunități.
- Determinarea copiilor să migreze către spații online nereglementate și mai puțin sigure, precum și descurajarea lor de a solicita ajutor atunci când ceva nu este în regulă.
- Reducerea oportunităților copiilor de a-și dezvolta competențele digitale și reziliența, esențiale în era digitală.

Alegerea soluțiilor de verificare a vârstei, precum și a mecanismelor de implementare, poate afecta în mod negativ drepturile copiilor la viață privată și protecția datelor, poate diminua responsabilitatea companiilor pentru prejudiciile pe care copiii le pot suferi online și poate transfera povara asupra părinților și îngrijitorilor.

Să utilizeze cercetări pentru fundamentarea pragurilor de vârstă: Pragurile minime de vârstă trebuie stabilite pe baza cercetărilor, inclusiv a celor privind dezvoltarea copilului, oportunitățile și expunerea la riscuri. Nu există încă un consens privind factorii psihologici, emoționali și cognitivi care ar trebui prioritizați în stabilirea vârstei adecvate pentru accesul la rețelele sociale. Restricțiile de vârstă pot, de asemenea, să nu reflecte diversitatea copiilor, capacitățile lor evolutive, precum și caracteristicile și circumstanțele lor diferite.

Să promoveze schimbări sistemice și cuprinzătoare: Stabilirea unei vârste minime pentru accesul la rețelele sociale, de una singură, nu va elimina riscurile negative. Protecția copiilor necesită intervenții la nivelul **familiei, școlii și comunității**. În plus, reglementările trebuie să impună măsuri sistemice pentru îmbunătățirea siguranței copiilor pe platformele de socializare. Introducerea restricțiilor de vârstă nu trebuie să reducă stimulentele pentru companii de a investi în proiectarea unor platforme mai sigure și în moderarea eficientă a conținutului pentru toți utilizatorii. Reglementările trebuie să oblige companiile să își asume responsabilitatea, prin identificarea și abordarea proactivă a oricărui impact negativ asupra drepturilor copilului. Aceasta include verificarea riguroasă a respectării drepturilor copilului, inclusiv realizarea evaluării de impact asupra drepturilor copilului în raport cu mediul digital.[vi]

Să introducă alfabetizarea digitală de la o vârstă mică: Copiii au nevoie de educație și îndrumare timpurie privind alfabetizarea digitală, gândirea critică și siguranța online. Acest lucru este esențial indiferent de vârsta minimă stabilită pentru accesul la rețelele sociale.

Să investească în sprijin pentru părinți și cadrele didactice: Părinții și educatorii pot juca un rol esențial în ghidarea modului în care copiii interacționează cu mediul digital. Ei trebuie să fie sprijiniți cu informații corecte și cu resursele necesare pentru a-și îndeplini eficient rolurile.

Să abordeze provocările de implementare: Aplicarea restricțiilor de vârstă implică provocări semnificative, inclusiv preocupări legate de confidențialitate. Actorii relevanți trebuie să colaboreze pentru a dezvolta soluții de verificare și asigurare a vârstei care **respectă drepturile copilului și sunt fezabile din punct de vedere tehnic**.

Să monitorizeze și evalueze impactul: Trebuie elaborate indicatori și cadre de evaluare pentru a analiza în ce măsură restricțiile de vârstă (și alte măsuri) își ating obiectivele și rezultatele scontate. Acest lucru poate include, de exemplu, monitorizarea schimbărilor de comportament, a incidentelor raportate și a rezultatelor sociale mai largi, pentru a determina eficacitatea acestor măsuri. Companiile ar trebui să raporteze impactul material, riscurile și oportunitățile legate de drepturile copilului în mediul digital în cele mai relevante raportări publice financiare, rapoarte de management și/sau rapoarte de sustenabilitate.

[i] Incluzând cele prevăzute în Convenția Națiunilor Unite privind Drepturile Copilului și în îndrumarea interpretativă oferită de Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului în Comentariul general nr. 25 privind drepturile copiilor în raport cu mediul digital, CRC/C/GC/25, 2 martie 2021.

[ii] Pragul de vârstă de 13 ani stabilit de COPPA este adesea interpretat greșit ca o limitare de vârstă pentru accesul digital, când de fapt acesta se referă la consimțământul parental pentru prelucrarea datelor copiilor. Pentru detalii suplimentare privind „vârsta digitală a consimțământului" și complexitatea aplicării „aniversărilor-prag" în mediul digital, vezi: Sonia Livingstone & Kim R. Sylwander (2025), There is no right age! The search for age-appropriate ways to support children's digital lives and rights, Journal of Children and Media, 19:1, 6–12, 7–8.

[iii] De exemplu, apelurile pentru o limită de vârstă aplicată la nivelul UE pentru copiii sub 15 ani, precum și adoptarea în Australia a Online Safety Amendment (Social Media Minimum Age) Bill 2024, care limitează accesul copiilor sub 16 ani la anumite platforme de social media: Mathieu Pollet, „Danish PM calls for 15+ age limit for social media in EU", Politico, 27 mai 2024, https://www.politico.eu/article/danish-pm-calls-for-15-age-limit-for-social-media-in-eu/; Parlamentul Australiei, Online Safety Amendment (Social Media Minimum Age) Bill 2024, https://www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Bills_Legislation/Bills_Search_Results/Result?bId=r7284.

[iv] Aceasta este distinctă de diligența necesară privind drepturile copilului, inclusiv evaluările de impact, realizate de companii. Vezi nota vi de mai jos.

[v] Sunt propuse restricții de vârstă pentru diverse domenii, inclusiv accesul la smartphone-uri și jocuri video. Această notă se concentrează în mod specific asupra rețelelor sociale.

[vi] Vezi UNICEF Guidance on conducting child rights impact assessments in relation to the digital environment, https://www.unicef.org/childrightsandbusiness/workstreams/responsible-technology/D-CRIA.

Publicat de Echipa Protecția Copilului UNICEF, Departamentul Programe,
United Nations Plaza 3, New York, NY 10017.

Email: childprotection@unicef.org. Website: www.unicef.org.

© Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF) Aprilie 2025